

Sergi: "Gelirin Yeniden Dağıtım Politikası"

BU SÖYLEŞİ 17 ŞUBAT - 7 MART ARASINDA VİYANA'DA BULUNAN OPEN SPACE ZENTRUM FÜR KUNSTPROJEKTE'DE VE 27 ŞUBAT - 21 HAZİRAN ARASINDA BREGENZ'DEKİ MAGAZİN 4-BREGENZER KUNSTVEREIN'DA GERÇEKLEŞEN "DIE POLITIK DER UMVERTEILUNG" (GELİRİN YENİDEN DAĞITIM POLİTİKASI) BAŞLIKLİ SERGİ VESİLESİYLE YAPILDI.

SABINE WINKLER

Almancadan çeviren:
Ömürnaz Kurt
Fotoğraflar:
Magazin-4 Arşivi

"Die Politik der Umverteilung" (Gelirin Yeniden Dağıtım Politikası) sergisi Magazin 4-Bregenzer Kunstverein ile Viyana'daki Open Space Zentrum für Kunstprojekte'nin ortak çalışmasıdır. Magazin 4'de, Viyana'daki sergide yer alan Raymond Taudin Chabot, Harun Farocki, Twin Gabriel çifti, Isaac Isitan, Elke Marhöfer, Barbara Musil, Tadej Pogacar'a ek olarak Anna de Manincor, Sabrina Malek/Arnaud Soulier, Ferhat Özgür, Hannah Starkey gibi sanatçıların çalışmaları katılmıştır. Serginin küratörlüğü Sabine Winkler tarafından üstlenilmiştir.

Küratörlüğünü üstlendiğiniz "Die Politik der Umverteilung" (Gelirin Yeniden Dağıtım Politikası) başlıklı sergide kapitalizmin, insanlara ve kaynaklara uygulanan acımasız sömürünün ve güç ile zenginliğin birkaç elin tekelinde oluşunun olumsuz etkilerini tematize ediyorsunuz. Gittikçe artan sosyal eşitsizlikler sosyal kazanımın kaybı, siyasal belirlemeler ve

çoğalan eğitim eksikliğiyle el ele yürüyor değil mi?

S.W.: Serginin konseptini belirlerken çıkış noktamız son 20 yıldır mevcut olan, sosyo-politik etkileri görmezlikten gelinmiş veya önemsenmemiş ve siyasal-ekonomik platformlarda galip gelmeyi başarmış neoliberalizmdi. Doğrusu oldukça başarılı. Örneğin neoliberal taktiklerden biri ucuz ülkelerdeki işçilerin göçüyle beraber istihdam politikası odaklı baskı uygulamaktı. Bunun sonucunda beyan edilmiş ekonomik kalkınma ve rekabet edebilirlik adına ücretler kırılabilirken çalışma saatleri artırdı. İş yerleri gittikçe daha da güvenilmez hale geldi, çünkü hissedarlar verim konusunda ısrarcıydılar ve hâlâ ısrarcılar ve işten çıkarmalar hisse senedi fiyatlarını yükseltmek için oldukça tercih edilebilir bir araç haline geldi. Şu anki ekonomik krize sürükleyenler ise gerçek bağıntılı sorumluluklarla ters düşme ve finans piyasalarında gittikçe artan ürün tecriti faktörü oldu. Şimdiyse gerçek ekonomiyi ve iş yerlerini

kurtarabilmek için tüm o ekonomik paketlerin gerekli olduğu propagandası yapılıyor. Ancak bu, devleti kendi amaçları uğrunda keşçeyle boşaltmak için hiç de yeni bir yöntem değil, hâlâ neoliberalizmin "daha çok özelleş, daha az devletleş" sloganıyla devam ediyor. Çünkü bankaların kalkındırma paketleri için bohçalanan paralar bir türlü gerçek ekonomiye ulaşmıyor ve sosyal platformda bulunmuyor. Bakalım iş yerleri iddia edildiği gibi bu ekonomi kaldıraç tedbirlerle kurtarılabilir mi, göreceğiz. Zorlu yaşam şartları ya da zor çalışma şartları, eğitimsizlik, perspektif kaybı, orta sınıfın fakirleşmesi ve fakirlerin yaşam şartlarının korkunç bir şekilde şiddetlenmesi bu toplumsal gelişmelerin sonuçlarıdır. Buradaki amaç sosyal devletin parçalanması ve bu eşitsizliğin

Sosyo-politik yapıları değiştirmek sanatın görevi değil, bu politikanın görevi, ama sanat bütün bunlara bilinç düzlemlerini etkinleştirerek, güç yapılarını analiz ederek ve tartışmalar başlatarak katkıda bulunabilir.

toplumsal gündelik hayatını belirliyor. Belirli topluluklara vergi indirimi, hisse kazanımı amacıyla işten çıkarmalar ve gittikçe çoğalan çalışma saatleri için ödenen düşük ücretler eşit olmayan oranları ve yoksulluğu doğuruyor.

İşte böylece serginin değindiği ikinci noktaya geliyoruz, toplumsallığın sorgulanmasına. Dayanışma, komüne ait emval ve sosyal eylem gibi kavramlar bugün toplumsal içerikte ne ehemmiyet taşıyorlar? Sergide serbest piyasa, ana gelir veya kendiliğinden organize olmuş kooperatifler gibi alternatif gelirinin yeniden dağıtım sistemleri tematize ediliyor.

Sizi bu sosyo-kritik temayla ilgilenmek için harekete geçiren neydi?

S.W.: Gelirin yeniden dağıtım politikası çok uzun yıllardır olumsuz bir bağlamda neoliberal politikacılar ve neoliberal bir finans piyasası tarafından üstlenilmiş durumdaydı. Kapitalin, toplumun çoğunluğunun pahasına birkaç elde toplanması. Beyhude görülen sosyal devletin karalanması ve aşağılanması da bununla bağlantılı tabii. Serginin konsepti için ortaya çıkan fikir bu neoliberal konseptin ve tabii böylece orta yol politikasının karşısına sosyal

Peki siz şimdi kendinizi serbest pazar ekonomisinin sınırlarını gösteren bu krizin etkisi altında içeriksel olarak doğrulamış mı oluyorsunuz?

S.W.: Hayır, konu bu değil. Amerikan gayri menkul piyasasının kısa zamanda patlayacak bir balon olduğu daha önceden söylenmiş ve bu yıllardır gazetelerde yer alıyordu. Ama bu kimsenin pek de umrunda olmadı; işler yürüdüğü sürece herkes bildiğini okumaya devam etti. Şimdiyse tüm finans sistemi çökmüş durumda ve bunun toplumsal etkileri henüz gerçek anlamıyla tahmin sınırları içinde değil. Ben en çok bu ekonomik krizle beraber neoliberalizmin ortadan kalkmayacağından korkuyorum. Finans piyasasında belki birkaç küçük düzenleme yapılacaktır, ama bunlar tahminimce sadece geçici ve oldukça yetersiz olacaktır, çünkü finans piyasasındaki oyuncular sahip oldukları güçlü pozisyonlardan feragat etmeyeceklerdir. Tabii burada, bunun politikanın mı talebi olduğu ve politik tarafların yapısal bağlamda müdahale etmek için ne derece gerçek imkânları olduğu sorusu doğuyor.

Eğer bugün gerçek dünyaya bir göz atacak olursak, sanat gerçeklikte cereyan edenlere kâfi gelebilir mi? Yoksa bilakis gerçeklik tarafından sollanıp, onun altında ezilmiş değil midir? Sanat tüm bu sosyal, toplumsal, ekonomik ve politik süreçlerin tematize edilmesinde hangi görevi üstleniyor? Dolayısıyla siz bu sergiyle neyi hedefliyorsunuz?

S.W.: Sanat sosyo-politik gerçekliği yansıtabilen, sorular sorabilen ve yeni bağlantılar, daha doğrusu referans düzlemleri oluşturabilen, farklı fenomenlere analitik bir yaklaşımla dikkat çekebilene ve tartışma platformunda etkili olabilecek bir araçtır. Dikkat, yansıtma ve tartışma karmaşık verilerin çok yönlü yorumlanabilmesi için ön koşul niteliğindedir. Yeni referans sistemleri keşfetmek adına gerçekliğe eleştirel ithamlarda bulunmaktan ve

Twin Gabriel
Kendini Tutuş
2005, 2006

dağıtım bağlamında bir "gelirin yeniden dağıtım politikası" çıkarmaktı. Pek tabii tema aynı şekilde güvensizlik ve güven duygusunun sarsılması, sosyo-politik ve bireysel platformlarda ıskanlanmış fırsatlar gibi düşüncelerle, hayatta kalma stratejileriyle veya zorlu çalışma şartlarıyla uğraşmış, bu konuların üstünde durmuş önceki sergi konseptlerinin gelişimi, devamı niteliğindedir.

Elke Marhöfer
Köylüler
2007

Tadej Pogajar
Sokak Ekonomisi Arşivi
2005

çok yönlü bir bakış açısının kapılarını aralamaktan bahsediyoruz. Sergide bu birbirinden farklı sanatsal konular ve konumlandırmalar diyalog ve tartışma odaklı bir ambiyans meydana getirebilmek adına bir bağıntı içine oturtuluyor.

Örneğin Elke Marhöfer video çalışmasında Batı Afrika'da küçük bir ülke olan Burkina Faso'daki çiftçileri pamuk hasatı sırasında gözlemliyor. Çalışma sürecinde pamuk fiyatları karşısında duyulan endişe ile bunun global ve yerel ekonomideki güç bağımlılıklarının dile geldiği farklı bakış açıları ile kısa söyleşilere yer veriliyor. Fazlaca para yardımı alan Amerikan pamuk piyasası fiyat kırarak Burkina Faso'nun bu bağımlılık döngüsünden kurtulup, özgürleşmesini engellemiş oluyor.

Harun Farocki ise NICHT OHNE RISIKO (RİKSİZ OLMAZ) başlıklı videosunda bir riziko sermaye şirketiyle

hareket algılayıcı döngü sayacı sensörü üreticisinin görüşmesine yer veriyor. 750.000 euroluk bir riziko sermayesi kredisinin şartları görüşülüyor. Riziko sermaye şirketleri %40'lık faiz oranı ve sermaye talep eden firmaya verilen %20-35'lik hisse dağılımı ile iş idarelerini garantiye alıyor ve böylece riski sermayeye başvuran firmanın üstüne naklediyorlar.

Twin Gabriel çifti fotoğraf çalışmalarında Berlin-Neuköln'deki iş ve işçi bulma kurumunda kaale alınmayan bir aileyi canlandırıyor. Çift iki çocuklarıyla beraber sosyal hizmet dairesindeki uzun kuyrukta bir sonraki aşagılanmalarını bekliyorlar. Bekletme gibi disipline edici önlemler ilgili makamlar tarafından "yalvaran, talep eden taraf" pozisyonlarını iyice belletmek ve bağımlılık şartlarını kanıtlamak için bilinçli olarak uyguluyor.

Tadej Pogacar Tirana, Mexico City, Rio de Janero v.b. yerlerdeki sokak

pazarlarının, kayıt dışı ekonominin fotoğraflarını çekiyor. Ticaretin kendi kendine organize olmuş formları genelde ihtiyaçtan doğuyor ve sokak ticareti bu sosyo-politik gelişmeleri yansıtıyor. 80'li yıllarda Orta Meksika kendini derin bir ekonomik krizin içinde bulduğunda sokak ticareti resmi ticaretin görevini üstlenerek şehrin tüm temel hizmetleri için geçim kaynağı oldu. Otonom dağıtım sistemleri kendi kendilerine organize olurlar, ama sonra yine resmi makamlar tarafından zedelenirler. Kayıt dışı piyasa sektörleri kurala uygun piyasaya avantaj sağladıkları, onun problemlerini çözdükleri ya da yenileyici işlerde buldukları sürece tolere ediliyorlar.

Ferhat Özgür de TODAY IS SUN/ MONDAY (BUGÜN GÜNLERDEN PAZAR/TESE) başlıklı videosunda hayatta kalmayı garanti edebilecek kendiliğinden organize olmuş piyasalarla

ilgileniyor. Ankara'daki bir Rus pazarından oluşmuş, büyüüp karaborsa haline gelmiş Maltepe piyasasının hikâyesini anlatıyor. Yerel tüccarlar, Rus tüccarların çevresinde organize olarak, vergisiz ticaretlerini burada yürütüyorlar. Bu ticaret merkezi yenden kârlı bir fayda sağlama amaçlanarak ve diğer tüccar gruplarının da iştirakine müsaade edilerek zerbavacılarla paylaşılmış. Serbest piyasalar sosyo-politik nedenlerden doğabilir ve örneğin değişim süreçlerinin sonucu olarak göçmen hareketlerini ya da milletler üstü ticaret faaliyetlerini ateşleyebilir.

Benim ilgimi çeken gündelik kültür/kültürsüzlüğün fenomenleriyle ilgili bu birbirinden farklı bakış açıları ve onların türlü sosyal alan ile sosyal bağlamlardaki çok katmanlılığı. Sanat sistemleri içinde tek tek subjektif olduğu kadar kolektif konuları da dikkate alan ve referans sistemleri inşa

eden tematik konstelasyonlar. Bundan dolayı toplumsal eleştiri odaklı çıkış noktaları gündelik hayatın fenomenlerini araştırmak ve birbirleriyle ilişkilendirmek adına sanatsal modeller içinde yapılacak sosyolojik, politik ve psikanalitik odaklamalar için bir temel niteliğindedir.

Ancak sosyo-politik yapıları değiştirmek sanatın görevi değil, bu politikanın görevi, ama sanat bütün bunlara bilinç düzlemlerini etkinleştirerek, güç yapılarını analiz ederek ve tartışmalar başlatarak katkıda bulunabilir.

Biraz da bugüne kadar yaptığınız enteresan işlerden ve gelecek projelerden nelere ağırlık vereceğinizden kısaca bahsedebilir misiniz?

S.W.: 2007'de Salzburg'daki Fotohof galerisinde "State of Work - Arbeit im Zustand der Verunsicherung" (İşin Durumu-Güven Duygusunun

Sarsıldığı Bir Ortamda Çalışma) sergisinin küratörlüğünü üstlendim; 2006'da "This Land is My Land" (Bu Ülke Benim Ülkem) sergisi çerçevesinde Berlin'deki NGBK'de bir video programıydı; 2005'te Potsdam'daki Brandenburg Kunstverein'da "Modell verpasste Gelegenheit-Symptome der Überforderung" (Kaçırılmış Fırsat Modeli-Aşırı Talebin Semptomları) başlıklı ve 2003'te Berlin'deki Kunst und Medienzentrum Adlershof'ta "Überlebensstrategien für Untrainierte" (Talimsizler için Hayatta Kalma Stratejileri) başlıklı sergileri gerçekleştirdim. Gelecek projeler de karmaşık sosyo-politik konularla uğraşmaya devam edecek, ya finansal piyasa politikası odaklı sistemler ve Güney Amerika'da olduğu gibi sosyal vergi sistemleri içinde vergi modelleri hakkında ya da vahalar hakkında olacak: Vergi vahaları, dinsel vahalar, sosyal vahalar. ●

Solda:
R. Taubin Chabot
O Yer
2007
Sağda:
Anna de Manincor
Dalga Geçmeyi
Bırak
2007

Sağda:
Gelirin Yeniden
Dağıtım
Politikası
Enstalasyon
görüntüsü:
Magazin
4-Bregenzer
Kunstverein
2009